

Vergaderjaar 2024–2025

36 687

Initiatiefnota van de leden Bromet en Van Campen over «De wijsheid in pacht»

Nr. 4

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 14 mei 2025

De vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft een aantal vragen voorgelegd aan de initiatiefnemers inzake Initiatiefnota van de leden Bromet en Van Campen over «De wijsheid in pacht» (Kamerstuk 36 687),

De initiatiefnemers hebben deze vragen beantwoord bij brief van 14 mei 2025. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Aardema

De griffier van de commissie,
Keijzer

Vragen en antwoorden

1. Ziet u verschil tussen pacht en erfpacht?

Ja, er is sprake van verschil tussen pacht en erfpacht. Pacht is een persoonlijk recht dat ontstaat door het vastleggen van een overeenkomst tussen de grondeigenaar (verpachter) en de grondgebruiker (pachter). Pachtovereenkomsten worden schriftelijk vastgelegd en dienen ter toetsing naar de Grondkamer gestuurd te worden. Erfpacht is een zakelijk recht en heeft derhalve eigen rechtsregels (zie ook pagina 4 van de initiatiefnota). Erfpacht valt niet onder de pachtwetgeving en valt daarmee buiten de scope van deze initiatiefnota.

2. Ziet u verschil tussen pacht en overige exploitatievormen?

Ja, bij «overige exploitatievormen» is sprake van een gebruik dat niet schriftelijk is vastgelegd en waarvan de overeenkomst niet ter goedkeuring naar de Grondkamer is gestuurd. Dat geeft onzekerheid voor de grondeigenaar en de gebruiker. Hieronder vallen grijze en zwarte pacht, ofwel informele pacht. Deze «overige exploitatievormen» komen relatief veel voor (zie tabel 1 op pagina 6 van de nota). In beslispunt 4 wordt het voorstel gedaan om een einde te maken aan de zwarte en grijze pacht.

3. Hoe zien de financiële prikkels eruit om langlopende pacht te stimuleren?

In de eerste plaats wordt er in de initiatiefnota voorgesteld om kortlopende pachtovereenkomsten te reguleren. Daarbij geldt: hoe korter het contract, hoe hoger het percentage dat de prijs onder de pachtnorm komt. Het verschil in percentages werkt als financiële prikkel en moet groot genoeg zijn om langdurigheid te stimuleren. In de tweede plaats wordt voorgesteld om de prijsvorming bij langdurige pachtovereenkomsten vrij te laten, zodat het voor verpachters financieel aantrekkelijk wordt om langjarige contracten aan te bieden. Dit staat nader toegelicht in de beslispunten 2 en 3 van de initiatiefnota.

4. Welke fiscale maatregelen heeft u voor ogen om de langlopende pacht te stimuleren?

Hoewel fiscaliteit een relevante factor is in het pachtdossier, vormt het geen onderdeel van de initiatiefnota. De voorstellen zien voornamelijk op financiële prikkels zoals toegelicht bij vraag 3. Het ligt voor de hand dat het kabinet en de Kamer bij een herziening van het pachtstelsel ook nadenken over eventuele fiscale maatregelen.

5. Hoe kan pacht een rol gaan spelen om de flexibiliteit (samenwerking tussen boeren) op de grondmarkt te stimuleren?

Hoewel er in de initiatiefnota wordt gekozen voor het stimuleren van langjarigheid, zijn er scenario's waarbij kortlopende pachtovereenkomsten belangrijk zijn voor flexibiliteit in de bedrijfsvorming van een agrariër. Er is in de initiatiefnota daarom voor gekozen om teelpacht te behouden voor teelten waarbij vruchtwisseling van belang is. Indien nodig dient er een heldere lijst met uitzonderingen te komen voor teelten die langjarig zijn.

6. Hoe zorgt de initiatiefnota voor het stimuleren van nauwere samenwerking tussen akkerbouwers en melkveehouders?

Samenwerking tussen akkerbouwers en melkveehouders kan een belangrijke bijdrage leveren aan het sluiten van kringlopen, bijvoorbeeld door de afzet van meststoffen. Daarmee biedt het kansen voor verduurzaming van de landbouw op lokaal niveau. De voorstellen van deze initiatiefnota zijn echter niet per se gericht op dit doeleinde.

7. Hoe kunnen (buur)boeren onderling afspraken maken over het ruilen van percelen in het kader van vruchtwisseling?

Zoals beantwoord bij vraag 5 is het voorstel in de nota om kortlopende overeenkomsten mogelijk te houden voor teelten waarbij vruchtwisseling van belang is, ofwel teelpacht. Hierbij is het wel noodzakelijk dat de overeenkomst schriftelijk wordt vastgelegd en wordt geregistreerd bij de Grondkamer om er zeker van te zijn dat het hier gaat om een teelt waarvoor vruchtwisseling daadwerkelijk van belang is.

8. Ziet u mogelijkheden om «grond in eigendom» te stimuleren?

De initiatiefnemers erkennen de voordelen van «grond in eigendom» voor een individuele agrariër. Echter, de initiatiefnota is gericht op (een herziening van) het pachtstelsel, zoals het stimuleren van langjarig grondgebruik. «Grond in eigendom» vormt daar geen onderdeel van.

9. Hoe denkt u de initiatiefnota te combineren met het Didam-arrest (ECLI:NL:HR:2021:1778) ten aanzien van nieuwe aanbestedingen?

Het openbaar en transparant aanbieden van landbouwgronden door publiekrechtelijke lichamen ten behoeve van de pachtuitgifte vraagt om enige zorgvuldigheid. Onze voorkeur is het om de gronden met duurzaamheidsvoorwaarden uit te geven. Het Didam-arrest heeft consequenties voor (een wijziging van) het pachtstelsel. Het is evenwel mogelijk gebleken om bij aanbestedingen te sturen op de duurzaamheidsinspanningen van gegadigden. Zo maakt Staatsbosbeheer bij bredere belangstelling voor pachtgrond een afweging op basis van een KPI-score. In de initiatiefnota wordt voorgesteld om overheidsgronden niet exclusief aan de hoogste bieder te verpachten, maar ook duurzaam bodembeheer te belonen. Het vastleggen en continueren van duurzaamheidsvoorwaarden met betrekking tot het instandhouden of verbeteren van een goed bodemleven, verhogen van de biodiversiteit, goed grondgebruik, hoogte en type mest, veebezetting en passend peilbeheer. Deze duurzaamheidscriteria zullen, conform het Didam-arrest, objectief, toetsbaar en redelijk moeten zijn. De betrokken Minister zal hiervoor het gesprek moeten aangaan met andere overheidslagen met als uiteindelijke uitgangspunt: hoe duurzamer de agrariër, des te groter de kans op een pachtcontract.